

ПРОТОКОЛ
засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра

м. Чернігів

10.10.2019

№ 2

Місце засідання: зал засідань Деснянського басейнового управління водних ресурсів, проспект перемоги, 39-А, м.Чернігів Чернігівської області.

Час проведення: 11.00-16.00

Головував: голова басейнової ради А.В. Дідур.

Секретар: виконавчий секретар басейнової ради О.М.Сластьон.

Присутні:

24 члени басейнової ради (82 % від загальної кількості членів)

12- запрошених

Всього 36 осіб (перелік додається)

Про внесення змін до складу басейнової ради Десни та верхнього Дніпра.

СЛУХАЛИ: Сластьон О. М. – виконавчого секретаря басейнової ради, яка запропонувала у зв'язку з кадровими змінами та з метою забезпечення участі окремих організацій та підприємств, які вже мають представництво в басейновій раді Десни та верхнього Дніпра на підставі заяв представників даних організацій внести наступні зміни до персонального складу басейнової ради:

виключити:

- Федорченко Юрія Анатолійовича члена басейнової ради від Комунального підприємства «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради;
- Свириденко Юлію Анатоліївну члена басейнової ради від Чернігівської облдержадміністрації;

включити:

- від Комунального підприємства «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради – Шевченко Ольгу Олексіївну, інженера виробничо-технічного відділу;
- від Чернігівської облдержадміністрації – Новака Василя Андрійовича, заступника директора Департаменту – начальника управління природоохоронних програм та оцінки впливу на довкілля Департаменту екології та природних ресурсів.

ВИРІШИЛИ:

1. Погодити внесення змін до персонального складу басейнової ради та направити їх на затвердження Держводагентству .

Про внесення змін до складу секретаріату басейнової ради Десни та верхнього Дніпра.

СЛУХАЛИ: Сластьон О. М. – виконавчого секретаря басейнової ради, яка повідомила, що на адресу басейнової ради Десни та верхнього Дніпра надійшла заява щодо включення до складу басейнової ради кандидата від Державної екологічної інспекції у Чернігівській області.

Згідно п. 4.7. Положення про басейнову раду Десни та верхнього Дніпра персональний склад формується зборами заінтересованих сторін. Тобто у процесі

діяльності вже сформованої басейнової ради питання щодо нового членства не розглядається.

З метою участі представників Державної екологічної інспекції у Чернігівській області в роботі басейнової ради та з метою забезпечення підготовки засідань запропоновано збільшити чисельність секретаріату та включити до її складу:

– першого заступника начальника Державної екологічної інспекції у Чернігівській області – Дзюбу Валентину Андріївну (за згодою);

– провідного інженера гідротехніка від Деснянського басейнового управління водних ресурсів – Литвин Аліну Ігорівну (за згодою).

ВИРІШИЛИ:

1. Затвердити зміни до структури секретаріату басейнової ради та включити наступних членів: Дзюбу В.А., Литвин А.І.

Про внесення змін до плану роботи басейнової ради Десни та верхнього Дніпра на 2019 рік.

СЛУХАЛИ: Сластьон О. М. – виконавчого секретаря басейнової ради, яка запропонувала внести зміни до плану роботи басейнової ради на 2019 рік за наданими пропозиціями членів басейнової ради та з метою розширення кола питань для розгляду на даному засіданні. А саме, доповнити план роботи засідання питанням «Розробка елементів плану управління річковим басейном Дніпра. Результати 2019 року та кроки на 2020 рік.»

ВИРІШИЛИ:

1. Внести зміни до плану роботи басейнової ради Десни та верхнього Дніпра на 2019 рік (II півріччя) та включити питання «Розробка елементів плану управління річковим басейном Дніпра. Результати 2019 року та кроки на 2020 рік».

Про порядок затвердження порядку денного засідання басейнової ради.

СЛУХАЛИ: Дідюра А. В. – голову басейнової ради, який запропонував затвердити порядок денний та наступний регламент роботи:

- час для доповіді - до 15 хвилин;
- час для виступу та дебатів – до 5 хвилин;
- час для внесення пропозицій та доповнень – до 3 хвилин.

Порядок денний:

1. Розробка елементів плану управління річковим басейном Дніпра. Результати 2019 року та кроки на 2020 рік.

2. Створення в басейні Десни територій та об'єктів природно-заповідного фонду, міжнародного біосферного резервату та відновлення болотних комплексів.

3. Охорона та менеджмент Смарагдових територій в басейні Десни.

4. Впливи зміни клімату (посухи) на водні ресурси та приклади заходів з водної адаптації в басейні Десни та верхнього Дніпра.

5. Різне. Звіт про еко-івент «День Десни-2019».

ВИРІШИЛИ:

1. Затвердити запропонований порядок денний засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра та регламент роботи засідання.

Розгляд питань згідно плану роботи басейнової ради:

1. Розробка елементів плану управління річковим басейном Дніпра. Результати 2019 року та кроки на 2020 рік.

СЛУХАЛИ: О. Коноваленко - експерта проекту «Водна ініціатива Європейського союзу плюс» (EUWI+), яка розповіла про розробку елементів плану управління річковим басейном Дніпра, в тому числі суббасейну річки Десни та суббасейну верхнього Дніпра.

Розглянуто та обговорено підготовлений Деснянським басейновим управлінням водних ресурсів один з елементів плану управління річковим басейном: опис суббасейну річки Десни; опис суббасейну верхнього Дніпра.

О. Коноваленко наголосила, що план управління річковим басейном є інструментом досягнення доброго екологічного та хімічного станів поверхневих вод та кількісного та хімічного станів підземних вод.

План розробляється з метою забезпечення: комплексного підходу до управління водними ресурсами та екосистемами; покращення здоров'я населення, водних ресурсів та екосистем та сприяння розвитку економіки; участі громадськості та інформування широкого кола зацікавлених. Складається з двох основних частин: оцінка станів (за даними моніторингу/аналізу антропогенних впливів) та програма заходів

Розглянуто основні етапи підготовки елементів плану управління річковим басейном Дніпра, які необхідно виконати у 2020 році.

Цветкова Г. М. – запропонувала при розробці елементів плану управління річковим суббасейном Десни та суббасейну верхнього Дніпра передбачити:

- в описі річкового басейну (главі 1) – опис основних проявів зміни клімату на водні ресурси басейну;

- при встановленні екологічних цілей (главі 5) – окрему екологічну ціль що стосується відновлення водності малих та середніх річок басейну;

- при розробці програм заходів (главі 7) – заходи та відповідні показники і індикатори прогресу щодо: створення водоохоронних зон в долині річки та прибережних захисних смуг вздовж русла, залуження цих смуг; припинення масової вирубки лісів, проведення водоохоронних деревонасаджень; впровадження ґрунтозахисної системи землеробства на водозборі, впровадження водо-зберігаючих технологій; розчистки русла від замулення і санітарна очистка, укріплення берегів, відродження джерел і струмків, створення гідрологічних заказників і заповідників; заборони будь-яких робіт і дій, які можуть негативно вплинути на водність річок басейну; відновлення природного водного режиму в межах осушувальних систем та природоохоронних територій в межах річкового басейну; підвищення опірності до надзвичайних природних явищ систем водопостачання та водовідведення та очисних споруд та надати економічну (cost-benefit analysis) оцінку цих заходів.

Дідур А. В. запропонував інформацію щодо результатів роботи з виконання плану управління річковим басейном Дніпра взяти до відома та визначити наступними кроками на 2020 рік.

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію щодо розробки елементів плану управління річковим басейном Дніпра, в тому числі суббасейну річки Десни та суббасейну верхнього Дніпра та пропозиції щодо його наповнення.

2. Схвалити підготовлений Деснянським басейновим управлінням водних ресурсів один з елементів плану управління річковим басейном: опис суббасейну річки Десни; опис суббасейну верхнього Дніпра.

2. Створення в басейні Десни територій та об'єктів природно-заповідного фонду, міжнародного біосферного резервату та відновлення болотних комплексів.

СЛУХАЛИ: Новака В. А. – заступника директора Департаменту – начальник управління природоохоронних програм та оцінки впливу на довкілля Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації.

Заслухано інформацію щодо природно-заповідного фонду Чернігівської області.

Чернігівська область посідає 1 місце в Україні по кількості заповідних територій. На сьогодні в області нараховується 669 об'єктів природно-заповідного фонду, загальною площею близько 262,44 тис.га (546 об'єктів ПЗФ знаходяться у басейні річок Десни та верхнього Дніпра).

Одними із найбільших таких об'єктів природно-заповідного фонду є Мезинський національний природний парк та регіональні ландшафтні парки «Міжрічинський» і «Ніжинський».

Більшість цінних водно-болотних угідь області входить до складу природно-заповідного фонду. 266 заказників та 31 пам'ятка природи створені в області з метою збереження унікальних та типових водно-болотних масивів. Їх площа, понад 59 тис. га, складає близько 22 % від загальної площі природно-заповідного фонду області. Територія Деснянського біосферного резервату охоплює північну частину Середино-Будського району Сумської області і північно-східну – Новгород-Сіверського району Чернігівської області

Загальна площа Деснянського біосферного резервату, в межах Новгород-Сіверського району становить близько 10 тис. га і відноситься до транзитної зони резервату.

Враховуючи досвід, було приведено приклад, як у 2014 році до Чернігівської облдержадміністрації надійшло клопотання про створення в Новгород-Сіверському районі ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Мурав'ївський» та як результат кропіткої 5-річної роботи, 10 вересня 2019 року Указом Президента України було оголошено ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Мурав'ївський» площею 1095,6832 га. Заказник являється ядром Деснянського біосферного резервату ЮНЕСКО на території нашої області і є важливим чинником для збереження видів водоплавних птахів та середовища їх перебування

У своїй доповіді В. Новак висвітлив питання створення в басейні Десни територій та об'єктів природно-заповідного фонду, ознайомив з механізмом та перевагами включення територій в межі біосферного резервату.

Також акцентував увагу на проблемних питаннях, які виникають при створенні об'єктів природно-заповідного фонду.

СЛУХАЛИ: Степаренко Г. П. – заступника директора з наукової роботи – завідувача відділу Національного природного парку «Деснянсько-Старогутський».

Було розглянуто аналіз діяльності біосферного резервату «Деснянський» за останній 10 річний період. Донесена інформація щодо мети створення біосферного резервату, проведення зонування, реалізації пріоритетних напрямів діяльності та окреслені перспективи розвитку на наступні 10 років.

Окремо була акцентована увага на важливості розширення біосферного резервату «Деснянський» та розглянути можливі варіанти даного напрямку.

Також були висвітлені проблемні питання, що стосуються перегляду меж природно-заповідних територій. Окремо була обговорена робота представників Національного природного парку «Деснянсько-Старогутській» з землекористувачами, органами місцевої влади, самоврядування та іншими зацікавленими сторонами щодо збереження заплавної частини р. Десна в розширених межах природно-заповідної території.

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію щодо створення в басейні Десни територій та об'єктів природно-заповідного фонду, міжнародного біосферного резервату та відновлення водно-болотних комплексів.

2. Запропонувати органам місцевого самоврядування Новгород-Сіверського і Коропського районів та Новгород-Сіверський і Коропській райдержадміністрації, НПП «Деснянсько-Старогутський» та НПП «Мезинський» провести роз'яснювальну роботу з громадами, землевласниками та землекористувачами щодо переваг, які виникають при включенні територій в межі біосферного резервату. Провести заходи з даної проблематики за участю членів басейнової ради Десни та верхнього Дніпра та Департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації.

3. Дирекції НПП «Деснянсько-Старогутський», Новгород-Сіверський райдержадміністрації провести спільну роботу щодо можливості включення ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Мурав'ївський», оголошеного Указом Президента України 10.09.2019, площею 1095,6832 га до території НПП «Деснянсько-Старогутський».

4. Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації, Департаменту екології та охорони природних ресурсів Сумської облдержадміністрації у разі надходження клопотання з науковим обґрунтуванням щодо створення або розширення існуючих об'єктів природно-заповідного фонду на території басейну річки Десни та верхнього Дніпра, розглянути та в межах компетенції провести відповідну роботу для заповідання.

5. Рекомендувати розглянути можливість розширення заповідної зони за рахунок земель заплавної території басейну річки Десни та верхнього Дніпра при розробленні Проекту організації території регіонального ландшафтного парку «Міжрічинський», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів.

3. Охорона та менеджмент Смарагдових територій в басейні Десни.

СЛУХАЛИ: Полянську К. В. – еколога Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина», кандидата географічних наук.

Смарагдова мережа Європи – це ряд територій особливого природоохоронного значення, які визначають і зберігають біологічне різноманіття країн Євросоюзу.

Смарагдова мережа України розробляється з 2009 року

Метою цього масштабного проекту є виділення та взяття під охорону місця проживання рідкісних видів тваринного й рослинного світу.

При оцінці території для включення до Смарагдової мережі враховується наявність видів рослин і тварин, що знаходяться під загрозою зникнення; чи представляє вона собою важливий пункт зупинки на шляхах міграції тварин або птахів; вирізнення високим рівнем біорізноманіття та унікальними місцями проживання.

Серед природно-заповідних об'єктів Чернігівської області до потенційних Смарагдових об'єктів України віднесені: Деснянський біосферний резерват, Ічнянський та Мезинський національні природні парки, регіональний ландшафтний парк «Міжрічинський», загальнодержавні заказники: загальнозоологічний «Каморетський», гідрологічний «Дорогинський», ландшафтний «Замглай» та ботанічний «Брецький».

Доповідач звернула увагу на те, що з метою аналізу проблем з охорони та моніторингу Смарагдових територій в басейні Десни та, можливо, включення інших територій до категорії Смарагдових, необхідно проводити зустрічі, круглі столи з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, землевласниками, землекористувачами, громадськими екологічними представниками території басейну Десни.

Отриману та опрацьовану інформацію необхідно включити до плану управління річковим басейном.

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію щодо охорони та менеджменту Смарагдових територій в басейні Десни.

2. Рекомендувати членам басейнової ради протягом 2020 року провести зустрічі, круглі столи з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, землевласниками, землекористувачами, громадськими екологічними представниками території басейну Десни щодо стану охорони видів та оселищ на території Смарагдової мережі, існуючих заходів з природоохоронного менеджменту на цих територіях, аналізу проблем з їх охорони та моніторингу.

3. Рекомендувати членам басейнової ради протягом 2020 року провести зустрічі, круглі столи з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, землевласниками, землекористувачами, громадськими екологічними представниками території басейну Десни щодо вивчення досвіду менеджменту території Смарагдової мережі та мережі NATURA 2000. Включення цих заходів до планів управління річковими суббасейнами Десни та верхнього Дніпра.

4. Розглянути питання про обґрунтування створення нових територій Смарагдової мережі на території суббасейну Десни.

4. Впливи зміни клімату (посухи) на водні ресурси та приклади заходів з водної адаптації в басейні Десни та верхнього Дніпра.

СЛУХАЛИ: Цветкову Г. М., яка зазначила, що клімат змінюється постійно, але в останні десятиліття він став більш нестабільним в порівнянні з попереднім

періодом, у результаті чого постало гостре питання про моніторинг, спостереженнях за тенденціями у зміні клімату.

За результатами наукових досліджень Міжурядової групи експертів з питань зміни клімату (МГЕЗК) в рамках П'ятої аналітичної доповіді констатується, що в Центральній і Східній Європі очікується впевнене зростання середньорічної температури повітря до кінця XXI століття на 2–3°C, у разі більш «м'якого» розвитку подій і на 3–4°C згідно з «радикальнішими» сценаріями. Кількість опадів у цілому може змінитися незначно, проте «радикальні» оцінки вказують на можливість їх зменшення влітку, порівняно з періодом 1971–2000 років на 20–30%. Кількість сильних опадів, що безпосередньо позначаються на поверхневому стоці в Східній Європі, до кінця століття істотно зросте.

Слід зауважити, що дати надійний прогноз майбутніх змін клімату конкретної території практично неможливо. Можна лише спробувати виявити їх тенденції на якісному рівні.

З 90-х років XX ст. на території Українського Полісся спостерігається значна тенденція до зміни клімату, а саме: зростання за останні двадцять років (1991–2010 рр.) середньої річної температури повітря на величину близько 1,0°C відносно кліматичної норми (1961–1990рр.); зміна термічного режиму на Поліссі супроводжується зміною режиму зволоження.

Протягом останніх двадцяти років просторовий розподіл опадів, а відповідно і режим зволоження на Поліссі змінився.

СЛУХАЛИ: Карпенко Ю. О. – завідувача кафедри екології та охорони природи Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, кандидата біологічних наук.

На основі даних метеостанцій м. Чернігів та м. Сновськ викладачами кафедри екології та охорони природи Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка були обчислені: середньорічні значення температури і кількості опадів, амплітуда температури.

В ході роботи побудовано як лінійні так і поліноміальні тренди з періодом прогнозу вперед на 10 років.

Прогноз опадів складніший, ніж прогноз температури, оскільки на зволоження впливає більше число чинників, значна частина яких не може бути адекватно врахована. Період підвищення температури співпадає з періодом пониження амплітуди і лише за останні 15 років зростання температури супроводжується зростанням амплітуди (поліноміальний тренд). Така протилежність пов'язана з підвищенням зимових і деяким зниженням літніх температур, що згладжує контраст між сезонами.

Ю. Карпенко наголосив, що у відповідності до Рекомендації Європейської економічної комісії ООН транскордонне співробітництво з адаптації до зміни клімату є як необхідним, так і вигідним та потрібним протягом усього процесу розробки і здійснення адаптаційної стратегії.

При плануванні адаптаційної діяльності у транскордонному контексті країни басейну мають концентрувати увагу на запобіганні транскордонним наслідкам; на справедливому і розумному розподілі вигод та ризиків; а також на організації співпраці на основі принципів рівності і взаємності.

ВИРІШИЛИ:

1. Залучати науковців та фахівців відповідних профілів провідних університетів регіону до розробки питань кліматичних змін та оцінки їх впливів на прибережно-водну та водну біоту, провести вивчення процесів адаптації торфово-болотних екосистем до умов кліматичних змін в басейні Десни та верхнього Дніпра.

2. На основі проведених наукових досліджень і вивчення гідрологічних територій з торфово-болотними та болотно-глейовими ґрунтами в долинах малих річок басейну Десни та верхнього Дніпра, сприяти створенню мережі нових об'єктів природно-заповідного фонду місцевого статусу площею не менше 100 га.

3. Членам басейнової ради ініціювати розробку місцевих програм здійснення лісомеліоративних заходів з відновлення лісистості (вільхових ділянок) заплави басейну Десни та верхнього Дніпра. Під час природоохоронних акцій "Посади дерево" здійснювати висаджування лісомеліоративних видів дерев та кущів навколо ставків та озер в поліській частині Чернігівської та Сумської областей.

4. Управлінням освіти і науки Чернігівської та Сумської облдержадміністрацій запропонувати розробити розділи з проблематики кліматичних змін в якості варіативних складових до навчальних програм з "Біології і екології" та курсів за вибором для учнів 8-11 класів.

5. Рекомендувати Деснянському БУВР створити реєстр-каталог малих річок (як ресурсних джерел живлення) басейну Десни та верхнього Дніпра, з врахуванням їх сучасного гідрологічного стану.

6. З процесами децентралізації у Чернігівській області, рекомендувати водогосподарським організаціям Держводагентства звернутися до об'єднаних територіальних громад по питанню розробки місцевих Програм та заходів по збереженню та відтворенню водних ресурсів малих річок суббасейну Десни та суббасейну верхнього Дніпра.

7. На засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра запрошувати представників екологічної інспекції в Чернігівській області для участі в обговоренні питань порядку денного.

5. Різне. Звіт про еко-івент «День Десни-2019»

СЛУХАЛИ: Заровську С. М. – представника громадської організації «За відродження Десни», яка виступила зі звітом про проведення еко-івенту «День Десни – 2019».

Підприємства, установи та організації, які мають своє представництво в басейновій раді Десни та верхнього Дніпра підтримали ініціативу проведення 8 вересня поблизу селища Сосниця на Чернігівщині еко-івенту «День Десни» та прийняли активну участь в його організації і проведенні, поширенні інформації про захід серед громадськості та всіляко сприяли організаторам свята.

Члени басейнової ради Десни та Верхнього Дніпра від Чернігівської обласної ради, Чернігівського національного технологічного університету, Чернігівської обласної організації Українського ТОВ охорони природи спільно зі студентами Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, водогосподарських організацій (Деснянського басейнового управління водних ресурсів та Регіонального офісу водних ресурсів у Сумській області), ГО «За відродження Десни», КП «Чернігівводоканал» та АТ «Фармак» виступили не тільки

організаторами і партнерами свята, а й заявили про свою активну екологічну позицію.

С. Заровська – подякувала членам басейнової ради за активну позицію в популяризації екологічних знань і запросила до співпраці по проведення заходів просвітницького напрямку.

СЛУХАЛИ: Сластьон О. М. – виконавчого секретаря басейнової ради Десни та верхнього Дніпра, яка представила до уваги проект плану роботи басейнової ради Десни та верхнього Дніпра та запропонувала наступне засідання провести на території Сумської області.

№ з/п	Питання для розгляду на засіданні басейнової ради в 2020 році
	I півріччя
1.	Діяльність комунальних підприємств, що надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення. Виконання заходів щодо зменшення антропогенного навантаження на поверхневі водні об'єкти від скиду забруднюючих речовин.
2.	Вплив на довкілля при розчистці русел річок. Відновлення болотних комплексів в суббасейні Десни та суббасейні верхнього Дніпра.
3.	Залучення коштів місцевих бюджетів на виконання місцевих програм природоохоронного спрямування та заходів по збереженню та відтворенню водних ресурсів.
4.	Різне.
	II півріччя
1.	Розробка окремих елементів плану управління річковими суббасейнами Десни та верхнього Дніпра в 2020 році.
2.	Проблеми евтрофікації водних масивів та шляхи їх вирішення в суббасейні Десни та суббасейні верхнього Дніпра.
3.	Інформування громадськості про реалізацію державної політики у сфері управління, використання та відтворення водних ресурсів, проведення заходів з популяризації екологічних знань серед населення.
4.	Різне.

ВИРІШИЛИ:

1. Затвердити план роботи басейнової ради Десни та верхнього Дніпра на 2020 рік.

2. Чергове засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра провести на території Сумської області.

Голова засідання басейнової ради

А. В. Дідур

Секретар засідання

О. М. Сластьон